

International Refereed Journal / Uluslararası Hakemli Dergi

Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi Karaelmas Journal of Educational Sciences

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kebd>

Investigation of Freshman Students' Views on Parental Involvement in the University Adjustment Process

Cumhur GÜNGÖR¹

Received: 28 February 2021, Accepted: 06 April 2021

ABSTRACT

This study aimed to determine how students perceive parents' involvement in university preferences, admissions, enrollment processes, academic choices during education, the psychosocial support they provide, and their involvement during the process. The 'Phenomenological' method was used in this study. The research study group consists of 38 freshman students studying at a state university selected by the "purposeful sampling method." The results showed that parents provided advice to a considerable degree during the university searching, selection, submission, and registration process and that the perceived psychosocial support of students from their parents was higher during this process. The students stated that there was an increase in mutual understanding and empathy in their relationships with their parents, the bond between them was strengthened, and they valued their parents' opinions more. It may be suggested that similar studies should be conducted with different sample groups that include preceding or first-year students continuing their education at various universities, and causal inferences should be made regarding the findings obtained.

Keywords: Parental Involvement, Higher Education, Academic Integration, Social Integration.

Ethical Committee Date / Number : Afyon Kocatepe University Ethical Committee, 08.01.2021, No:5

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and Significance

Unlike compulsory education, when students start higher education, they find themselves in more individual and future-oriented social and academic plans and the world. In these years, which are extremely important in terms of plans and social interaction in human life, parents continue to support their children and have a better future. On the other hand, this support will be different from the compulsory education years, both in higher education and in the students' social and cultural level. Therefore, it is helpful to understand the academic and social support that university students need when entering such a different environment. Although there are many studies on the university adaptation process in the literature, it has been observed that there are a limited number of studies on the role and participation of the family in this process. In this context, this study aimed to determine how students perceive parents' participation in university preference, application, enrollment processes, and academic choices during education, the psychosocial support they provide, and their relationship in this process.

Methods

The use of qualitative research methods is recommended for studies aiming to examine the participation of individuals and groups in an explanatory approach according to the participants' views (Morgan, 1984). For this reason, the "phenomenological" method, one of the qualitative research techniques, was used in this study in order to

¹ Assist. Prof. Dr., Afyon Kocatepe University, Sandıklı Applied Vocational School, Child Development Department cgungor@aku.edu.tr, [0000-0001-9117-3713](https://orcid.org/0000-0001-9117-3713)

discover parental involvement in the adaptation process to the university from the perspective of the students. In phenomenological research, it is recommended to collect information by conducting in-depth interviews about a specific concept or phenomenon with an average of 30-40 participants. For this reason, the research group of this study consists of 38 first-year students studying at a state university, selected by the purposeful sampling method. Data were collected using a semi-structured interview form prepared by the researchers. The data obtained from the research through semi-structured interviews were subjected to content analysis. To ensure the validity (credibility) of the data, the data were presented to the participants at the end of the interview and their confirmation was made about their accuracy. For the consistency (transferability) of the data, the findings were presented by making direct quotations from the participants.

Results

In this study, it is aimed to determine how students perceive parents' university preference, application, enrollment processes, and their participation in academic choices during education, the psychosocial support they offer and their relationship in this process; parents participate in the university search, selection, application and enrollment process by giving advice, students feel the psychosocial support of their parents intensely during the university adjustment process, their relationships with their parents mostly increase in mutual understanding and empathy, mutual strengthening in bonds and more value on parental ideas or it was concluded that there was no change in the relationship.

Discussion and Conclusions

This study aimed to determine how students perceive parents' participation in university preference, application, enrollment processes and academic choices during education, the psychosocial support they offer, and their relationship in this process. The findings reveal that parents participate in the university search, selection, application, and registration processes by providing excellent advice. In this sense, the students stated that their parents gave their ideas, exchanged views with their immediate surroundings, and shared them with their children. Besides, it was understood from the students' statements that the parents generally act together with the student or leave the decision entirely to their children. Regarding participation in academic elections, it has been observed that parents are in intensive communication with their children, mostly getting advice about their academic performance and career plans. Communication intensity is related to parents' frequent conversations with themselves about their child's situation. It was understood from the students' expressions that the parental recommendations regarding their academic performance were mainly motivational and self-regulation oriented. Advice on career plans focused more on consultation and advice on career and educational opportunities.

Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Sürecinde Ana Baba Katılımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Cumhur GÜNGÖR¹

Başvuru Tarihi: 28 Şubat 2021, **Kabul Tarihi:** 06 Nisan 2021

ÖZET

Bu çalışmada, ebeveynlerin üniversite tercih, başvuru, kayıt süreçleri ile eğitim sırasındaki akademik seçimlere katılımlarının, sundukları psiko-sosyal desteğin ve bu süreçteki ilişkilerinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığının saptanması amaçlanmıştır. 'Fenomenolojik' yöntemin kullanıldığı bu araştırmanın çalışma grubunda, 'amaçlı örnekleme yöntemi' ile seçilmiş, bir devlet üniversitesinde birinci sınıf düzeyinde öğrenim gören 38 öğrenci yer almaktadır. Bulgular ebeveynlerin üniversite arama, seçme, başvuru ve kayıt süreçlerinde büyük ölçüde tavsiye verdiklerini, öğrencilerin bu süreçte ebeveynlerinden algıladıkları psiko-sosyal desteğin yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Öğrenciler ebeveynleriyle olan ilişkilerinde karşılıklı anlayış ve empatide artış olduğunu, aralarındaki bağım güçlendiğini, ebeveynlerin fikirlerine daha fazla değer verdiklerini belirtmiştir. Benzer araştırmaların çeşitli üniversitelerde öğrenimlerine devam eden hazırlık veya birinci sınıf öğrencilerini kapsayan farklı örneklem gruplarıyla yürütülmesi ve elde edilen bulgulara ilişkin nedensel çıkarımlar yapılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ana Baba Katılımı, Yükseköğretim, Akademik Uyum, Sosyal Uyum.

Etik Kurul İzni Tarih / Sayı : Afyon Kocatepe Üniversitesi Etik Komisyonu, 08 Ocak 2021, No: 5

1. Giriş

Üniversiteye başlamak gelişimsel ve hukuki açıdan ergenlikten yetişkinliğe geçişi, diğer bir deyişle ilk yetişkinlik yıllarını kapsamaktadır. Gerek eğitim gerekse sosyal ve kişisel hayat açısından üniversite eğitime başlayan veya devam eden bireyler ve aileleri için önemli ve eşsiz bir dönemdir. Bu dönemde öğrencilerin bir yandan akademik başarı ölçütlerini diğer yandan yetişkin bir insan olmanın gerekliliklerini yerine getirmeleri gerekir. Gelecekte sağlam bir sosyal kimlik ve iyi bir meslek sahibi olmak için öğrenciler farkında olarak veya olmayarak bu motivasyonla hareket ederler. Üniversiteye giriş sürecinin başarıyla tamamlanıp üniversite hayatının başlamasıyla öğrencilerin ve tüm eğitim hayatları boyunca onlara destek olan ailelerinin önünde artık bambaşka bir süreç vardır. Bu süreç başta aileden ayrılmak, kararlarını tek başına vermeye başlamak ve üniversite hayatına alışmak gibi pek çok yeniliği ve stres faktörünü beraberinde getirir.

Öğrenciler bu yeni döneme genellikle umut ve yeni beklentiler içinde girmektedirler. Özellikle aileden uzak olmanın getirdiği özerklik, yeni arkadaşlar ve sosyal ortam, kişisel ve akademik gelişim fırsatları yakalamak gibi pek çok beklenti bu umutları beslemektedir (Jackson vd., 2000). Diğer taraftan, bu süreçte öğrenciler, lise yıllarındaki yoğun okul ve aile desteğinin ardından bu özerkliği aynı zamanda zorlayıcı ve stresli bulurlar. Bunların yanı sıra aile ve eve duyulan özlem, akademik görevler ve diğer zorluklarla başa çıkma da öğrencilerin bu süreçte karşılaştığı zorlayıcı durumlardır (Wintre & Yaffe, 2000). Aile desteğinden mahrum kalmanın yanı sıra aileden ilk kez ayrılık, öğrencilerde yeni ortamlarında kendilerini yalnız ve güvensiz hissetmelerine sebep olabilmektedir. Bu durum yeni çevreye sosyal ve duygusal uyumlarını da olumsuz etkileyebilmektedir (Sevinç, 2010). Özellikle üniversite hayatına farklı bir şehirde başlayan öğrenciler, kendilerini akademik ve sosyal açıdan farklı bir çevre içinde bulmaktadırlar. Yaşam döngüsündeki bu ani değişiklik, sosyal etkileşim ve ilişkiler açısından geçmiş yaşantılara kıyasla önemli farklılıklar arz etmektedir. Doğal olarak öğrenciler, bu yeni sosyal çevrede aile desteğinden mahrum olarak hayatın sorumluluklarıyla tek başlarına karşı karşıya kalmaktadır (Karahana, vd., 2005). Üniversiteye yeni gelen öğrencinin aile yapısı, kişilik yapısı, anne-baba bağlanma biçimi, bilişsel düzeyi, zekâ düzeyi, kimlik gelişimi, kültür, etnik yapı, dünya görüşü gibi özellikleri ile üniversite yapısı ve karakteristik özelliklerinin (üniversite kültürü, kampüs olanakları, büyüklüğü, sosyal olanaklar) uyuşması olarak tanımlanan

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sandıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Bölümü, cgungor@aku.edu.tr [0000-0001-9117-3713](https://orcid.org/0000-0001-9117-3713)

üniversite öğrenci eşleşmesi ilk yıl öğrencilerinin uyum düzeylerinin yordanmasında önemli bir faktördür (Wintre vd, 2008).

Üniversite yılları bir bireyin akademik ve sosyal hayatında ayrı bir yere sahiptir. Öğrenciler yükseköğrenime başlarken zorunlu eğitimden farklı olarak kendilerini daha bireysel ve geleceğe dönük sosyal ve akademik planların ve dünyanın içinde bulurlar. İnsan hayatında gelecek planları ve sosyal etkileşim açısından son derece önemli bu yıllarda ebeveynler çocuklarının yanında olmaya ve daha iyi bir geleceğe sahip olmaları için onlara destek olmaya devam ederler. Diğer taraftan bu destek gerek yükseköğrenimin yapısı gerekse öğrencilerin içinde buldukları sosyal ve kültürel düzlemde zorunlu eğitim yıllarındakinden farklı olacaktır. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin böylesine farklı bir ortama girdiklerinde ihtiyaç duydukları akademik ve sosyal desteğin anlaşılmasında fayda vardır.

Özellikle üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin üniversiteye uyum süreçlerine yönelik çok sayıda çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmalar genellikle öğrencilerin üniversiteye uyum sürecinde karşılaştıkları sorunlar (Karahana vd, 2005; Mercan & Yıldız, 2011; Sevinç, 2010) ve uyum düzeylerine (Bülbül & Güvendir; 2014; Tuhanoğlu & Gizir; 2019 Saltürk & Güngör, 2020) ilişkindir. Literatürde üniversite uyum sürecine ilişkin çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen bu süreçte ailenin rolüne ve katılımına ilişkin sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Bu nedenle, öğrencilerin akademik ve sosyal hayatlarında çok önemli bir yere sahip olan üniversiteye başlama ve uyum süreci ile bu süreçlere ebeveynlerinin katılımının incelenmesi faydalı olabilir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu bağlamda bu çalışmada ebeveynlerin üniversite tercih, başvuru, kayıt süreçleri ile eğitim sırasındaki akademik seçimlere katılımlarının, sundukları psiko-sosyal desteğin ve bu süreçteki ilişkilerinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığının saptanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Üniversite birinci sınıf öğrencileri ebeveynlerinin,
 - a. üniversite tercih sürecindeki katılımını,
 - b. üniversiteye başvuru ve kayıt sürecindeki katılımını,
 - c. üniversite hayatındaki akademik seçimlere katılımını,
 - d. üniversiteye uyum sürecindeki psiko-sosyal desteklerini, nasıl değerlendirmektedir?
- Üniversite birinci sınıf öğrencileri, üniversiteye uyum sürecinde ebeveynleriyle olan ilişkinin niteliğini nasıl değerlendirmektedir?

2. Yöntem

2.1. Etik Kurul İzni

Bu araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından incelenmiş, 08.01.2021/5 tarih/sayılı karar ile uygun görülmüş ve onaylanmıştır.

2.2. Araştırma Modeli

Katılımcı görüşlerine göre kişi ve grupların katılımını açıcı bir yaklaşımla incelemeyi amaçlayan çalışmalar için nitel araştırma yöntemlerinin kullanımı önerilmektedir (Morgan, 1984). Bu nedenle bu çalışmada öğrencilerin gözünden üniversiteye uyum sürecinde ebeveyn katılımını keşfetmek amacıyla nitel araştırma tekniklerinden 'fenomenolojik' yöntem kullanılmıştır. Fenomenolojik yöntem kişilerin bir kavram ya da olguya ilişkin deneyimlerinin ortak anlamını ortaya çıkarmak için kullanılmaktadır (Creswell, 2015). Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin görüşleri çerçevesinde; üniversiteye uyum ve ebeveyn katılımı olguları incelenmiştir.

2.3. Çalışma Grubu

Fenomenolojik araştırmada ortalama 30-40 katılımcı ile belirli bir kavram ya da olguya ilişkin derinlemesine görüşmeler yapılarak bilgi toplanması önerilmektedir (Nastasi, 2015). Bu nedenle bu çalışmanın araştırma grubunu amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen, bir devlet üniversitesinde lisans düzeyinde öğrenim gören 38 adet birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme (Aziz, 2008,

55), araştırmacının, belli bir örnek sayısına gelinceye kadar yakın çevresinden kişileri, araştırmanın amaçlara en uygun yanıtları alabileceği bireylerden belirlemesi veya seçmesidir. Birinci sınıf öğrencileri seçilerek yükseköğretime yeni başlayan, üniversite hayatına uyum konusunda beceri geliştirmesi gereken öğrenciler araştırmaya dahil edilerek ana baba katılımının daha zengin bir biçimde anlaşılması amaçlanmıştır. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların her birine bir katılımcı kodu (K1, K2 gibi) verilerek demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

Kod	Cinsiyet	Yaş	Fakülte	Üniversitede Kalınan Yer
K1	Erkek	20	Mühendislik	Ailenin yanında
K2	Erkek	20	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci evinde
K3	Kadın	21	Fen Edebiyat	Ailenin yanında
K4	Kadın	19	Eğitim	Öğrenci yurdunda
K5	Erkek	23	Mühendislik	Öğrenci yurdunda
K6	Erkek	20	Mühendislik	Öğrenci yurdunda
K7	Erkek	20	Fen Edebiyat	Öğrenci yurdunda
K8	Erkek	19	Fen Edebiyat	Öğrenci evinde
K9	Kadın	20	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci yurdunda
K10	Kadın	21	Fen Edebiyat	Öğrenci evinde
K11	Erkek	20	İktisadi ve İdari Bilimler	Ailenin yanında
K12	Kadın	21	Eğitim	Öğrenci yurdunda
K13	Kadın	19	İktisadi ve İdari Bilimler	Ailenin yanında
K14	Kadın	20	Fen Edebiyat	Öğrenci yurdunda
K15	Erkek	20	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci yurdunda
K16	Erkek	20	Eğitim	Öğrenci evinde
K17	Erkek	21	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci yurdunda
K18	Kadın	21	Eğitim	Öğrenci evinde
K19	Erkek	21	Mühendislik	Öğrenci yurdunda
K20	Erkek	20	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci yurdunda
K21	Kadın	20	Eğitim	Öğrenci yurdunda
K22	Erkek	20	Mühendislik	Öğrenci evinde
K23	Kadın	20	Fen Edebiyat	Öğrenci yurdunda
K24	Kadın	23	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci evinde
K25	Erkek	21	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci yurdunda
K26	Erkek	20	İktisadi ve İdari Bilimler	Ailenin yanında
K27	Kadın	21	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci evinde
K28	Kadın	20	Mühendislik	Öğrenci yurdunda
K29	Kadın	20	Mühendislik	Öğrenci yurdunda
K30	Erkek	20	Mühendislik	Öğrenci yurdunda
K31	Erkek	21	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci yurdunda
K32	Kadın	20	Fen Edebiyat	Ailenin yanında
K33	Kadın	20	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci yurdunda
K34	Kadın	21	İktisadi ve İdari Bilimler	Ailenin yanında
K35	Erkek	20	Fen Edebiyat	Ailenin yanında
K36	Kadın	19	Eğitim	Öğrenci yurdunda
K37	Erkek	21	İktisadi ve İdari Bilimler	Öğrenci yurdunda
K38	Erkek	20	Eğitim	Öğrenci yurdunda

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların; %84’ünün 20-21 yaşlarında olduğu, %53’ünün erkek %47’sinin kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların Mühendislik, İktisadi ve İdari Bilimler, Fen Edebiyat ve Eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte ve %58’inin üniversite öğrenimi süresince öğrenci yurtlarında kalmakta olduğu anlaşılmaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, sorular esnek olduğu, önceden belirlenmiş ifade ve düzenin olmadığı durumlarda kullanılır (Merriam, 2009). Görüşme formu hazırlanırken eğitim bilimleri alanında doktora derecesi olan uzmanlardan görüş alınmış ve öneriler doğrultusunda düzeltmeler yapılmıştır.

Alınan görüşler doğrultusunda son hali verilen formun anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla hedef gruba benzer küçük bir grup üzerinde (n=3) pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamadan elde edilen veriler analizlere dahil edilmemiştir. Görüşmeler öncesinde öğrencilere araştırmanın amaçları ve olası riskleri hakkında bilgi verilmiş ve onamları alınmıştır. Araştırmaya katılmak için gönüllü olan öğrencilere görüşme formları e-mail ortamında paylaşılmış ve yanıtlar yine online olarak alınmıştır.

Araştırmadan yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur (Braun & Clarke, 2006). Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği için Yıldırım ve Şimşek (2018)'in önerdiği yöntemler izlenmiştir. Verilerin geçerliğini (inandırıcılık) sağlamak için görüşme bitiminde katılımcılara veriler sunularak doğruluğu hakkında teyitlerine başvurulmuştur. Verilerin tutarlılığı (aktarılabilirliği) içinse katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılarak bulgular sunulmuştur. Bununla birlikte, içerik analizi sürecinde araştırmacı, nitel veri analizinde konusunda bir başka uzmanla birlikte ham veriler, kodlar ve temalar konusunda toplantı yapılmış; veriler araştırmacı ve ilgili uzman tarafından ayrı ayrı içerik analizine tabi tutulduktan sonra görüş birliğine varıncaya kadar kodlar ve temalar üzerinde çalışılmıştır. Ardından ulaşılan temaların uyuşma oranlarına bakılmıştır (Miles & Huberman, 1994). İki araştırmacının ulaştıkları 12 temadan sadece ikisinde (Tavsiye Verme ve Psiko-sosyal Destek Algısı) uzlaşmadıkları görülmüştür. Buna göre bu çalışmadan elde edilen uyuşma oranı %85 olarak saptanmıştır.

3. Bulgular

3.1. Ebeveynlerin Üniversite Arama ve Seçme Sürecine Katılımına Dair Bulgular

Öğrencilerin üniversite seçiminde, başvuru/kayıt döneminde, nerede okuyacaklarına ilişkin kararın verilmesinde ebeveynlerinin rolüne ilişkin sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2.

Ebeveynlerin Üniversite Arama ve Seçme Sürecine Katılımına Dair Öğrenci Görüşleri

Alt Tema	f	Katılımcı
Tavsiye Verme	14	K1, K3, K5, K9, K19, K24, K25, K26, K29, K30, K32, K34, K35, K38
Kararı Öğrenciye Bırakma	10	K4, K7, K9, K14, K17, K26, K27, K29, K30, K38
Öğrenci ile Birlikte Karar Verme	10	K4, K7, K9, K14, K17, K26, K27, K29, K30, K38
Kararı Ebeveynin Vermesi	8	K6, K11, K15, K18, K20, K21, K31, K36

Tablo 2'de öğrencilerin, ebeveynlerinin üniversite tercih ve seçme sürecine katılımlarına ilişkin görüşleri "Ebeveynlerim Hayatımda Destekleyici Rol Üstlenir" teması altında "Tavsiye Verme" (f=14), "Kararı Öğrenciye Bırakma" (f=10), "Öğrenci ile Birlikte Karar Verme" (f=10), ve "Kararı Ebeveynin Vermesi" (f=8) olmak üzere dört alt tema olarak belirlenmiştir.

"Tavsiye Verme" (f=14) teması altında öğrencilerin üniversite arama, değerlendirme ve tercih etme sürecine ebeveynlerinin çoğunlukla tavsiye ve fikir verdikleri, konuyla ilgili görüş ve düşüncelerini paylaştıkları, bu süreçte moral ve duygusal olarak destek oldukları şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu konuda öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur: "Üniversite seçimimde annem babam ve abim fikirlerini söylediler ama benim için hangi üniversite daha iyi olursa onu kendim seçtim." (K1) "Benim için en doğru olan okulu seçmemde yardımcı oldular ve yol gösterdiler." (K3) "Daha çok beni yönlendirip, üniversiteye teşvik eden ablam oldu. Tercihler konusunda da ablam yardımcı oldu. Dershaneden de yardım aldık." (K5) "Ailemle birlikte kapsamlı bir araştırmanın ardından ortak bir karar verdik. Bu kararda öncelikli olarak benim kararlarımı dinlediler ve uygun bulduklarını belirttiler." (K9) "Babam kendi akademisyen arkadaşlarıyla beni görüştürdü onlarla fikir alışverişi oldu" (K25) "Destekçi oldular. Aldığım kararların arkasında durdular. Benim kararlarım ve isteklerim doğrultusunda yönlendirildim." (K26)

"Kararı Öğrenciye Bırakma" (f=10) teması altında öğrencilerin üniversite arama, değerlendirme ve tercih etme sürecine ebeveynlerinin söz konusu hususlarda kararı öğrenciye bıraktıkları, ilgilenmedikleri veya herhangi bir katılım göstermedikleri şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu temayla ilgili örnek

öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Üniversite seçimimde en büyük rolleri tercihlerime karışmamak oldu diyebilirim. Üniversiteyi nerede okuyacağım ile ilgili ebeveynlerimin bir etkisi olmadı. İstanbul'da okumam onları biraz korkutuyordu ama benim de kişisel tercihlerim arasında İstanbul yoktu. Bu yüzden herhangi bir etkilerinin olduğunu söyleyemem." (K4) "Annem ve babamın herhangi bir katkısı olmadı. Seçimlerimi hocalarım danışarak ve kendi isteğim doğrultusunda yaptım." (K7) "Bu konuda beni hiçbir kalıba soktuklarını düşünmüyorum. Gayet özgür bir şekilde tercihlerimi gerçekleştirdim." (K9) "Ailem kendi fikirlerini söylediler ama kendim karar verdim. Hepsini değerlendirdim, fikirlerini aldım, ben en son kendim karar verdim." (K14) "Tercihlerde her şeyin benim istediğim gibi olmasından yanaydılar ve bu konuda fikirlerini söylemekten başka benim hayatıma karışacak herhangi bir baskı altına almadılar beni." (K17) "Hayır, düşünmüyorum. İstedğim bölüm ve istediğim şehir konusunda beni serbest bıraktılar." (K27) "Üniversite tercihi kendim karar verdim, aslında şu ya bu üniversite olsun demiyordum, aileme yakın olmayı düşündüm, ailem de benimle aynı fikirdeydi ve ona göre tercih yaptım." (K29) "Tamamen bana bıraktılar. Ben ne dersem o oldu." (K38)

"Öğrenci ile Birlikte Karar Verme" (f=10) teması altında öğrencilerin üniversite arama, değerlendirme ve tercih etme sürecine ebeveynlerinin öğrenciyle beraber değerlendirme yaparak katılım sağladıkları şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu temayla ilgili görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur: "Tercih listemi annemle beraber yaptık. Hangi bölüme gideceğim hangi mesleği seçeceğim tamamen benim isteğime ve hayallerime bağlı olduğunu ve buna saygı duyduklarını söyleyip her konuda destek oldular. Ailemle aynı şehirde kalıp üniversite okumanın beni bir birey olarak zorlamayacağını ve benim de artık tek başıma ayaklarımın üzerinde durabileceğimi anlamaları açısından evet bir etkisi oldu." (K2) "Üniversite seçimimde ebeveynlerim tercih yapmamda yardımcı oldular, Üniversite tercihi sıralamayı ailemle birlikte yaptık illeri beraber seçtik." (K8) "Tercihlerimi birlikte yaptık. Daha iyi bir yerde olmam için beni yönlendirdiler ve fikirlerini benimle paylaştılar." (K10) "Tercihlerimi birlikte yaptık, zorlama olmadı. Evet, Bursa ve çevresinde okumamı istediler. Uzakta yapamayacağımı düşündüler, haklıydılar." (K12) "Tercihlerimi birlikte uzun uzun konuşarak yaptık. Benim istemediğim bölümleri ve ailemin gitmemi istemediği şehirleri tercih listeme yazmadım. Ortak bir karar verdik." (K22) "Araştırma sürecini olumlu ve olumsuz yönleriyle birlikte istişare ettik. Benim bulmuş olduğum üniversiteye ailemin de desteğiyle beraber karar vermiş olduk." (K37)

"Kararı Ebeveynin Vermesi" (f=8) teması altında öğrencinin üniversite tercihlerine ebeveynlerinin karar verdikleri şeklinde görüş bildirdikleri anlaşılmıştır. Bu temaya ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur: "Ebeveynlerim çok uzak bir yerde okumamı istemediler ve ben ilk başta onlara karşı bir fikir benimsesem de haklı olduklarını gördüm." (K6) "Tercihlerimde babam daha çok Ankara olmasını istedi, şehir dışı tercihlerimde de eleyici davrandı. Tabi ki oldu hep Ankara olsun istediler. Ben de ilk tercihim Ankara yazdım burasının olmasını istedim. 1 sene şehir dışında okuyup yatay geçişle Ankara ya gelmemde onların etkisi oldu." (K11) "Evet düşünüyorum. İstanbul gibi büyük şehirde okumamı annem hiç istemedi onun yerine Konya da daha rahat ve güvende olabileceğimi düşündü." (K15) "Onlar sağlık bölümünde, sağlık alanında oku dediler, istediler." (K18) "Üniversite seçimini ailemin isteklerine göre yaptım. Hatta kayıt için üniversiteye benimle birlikte geldiler." (K20) "Ailem şehir dışında okumamı istemedikleri için onların istediği gibi oldu." (K21) "Evet oldu uzak mesafe istemiyorlardı. Çevremizin olduğu yerlerde okumamı istediler." (K31) "Benim iyi yerlerde olmamı istediklerinden kararlarım karışma gereği duydular. Anne ve babam bu konuda karar aldı." (K36)

3.2. Ebeveynlerin Üniversite Başvuru ve Kayıt Sürecine Katılımına Dair Bulgular

Öğrencilerin burs başvurusunda bulunma, ders kayıt dönemi, ders seçimi, akademik performans, kariyer planlaması gibi süreçlere ilişkin ana baba katılımlarına yönelik sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.

Ebeveynlerin Üniversiteye Başvuru ve Kayıt Sürecine Katılımına Dair Öğrenci Görüşleri

Alt Tema	f	Katılımcı
Tavsiye Verme	20	K1, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K15, K19, K20, K21, K23, K25, K26, K28, K30, K31, K34, K36, K38
Başvuru ve Kayıtları Öğrenci ile Birlikte Yapma	18	K1, K2, K3, K4, K8, K9, K10, K11, K15, K17, K18, K19, K20, K22, K26, K28, K33, K36
Başvuru ve Kayıtları Öğrencinin Kendi Başına Yapması	14	K2, K3, K5, K6, K7, K16, K27, K29, K31, K32, K34, K35, K37, K38
Başvuru ve Kayıtları Ebeveynin Yapması	4	K11, K18, K20, K31

Tablo 3'te öğrencilerin, ebeveynlerinin üniversite başvuru ve kayıt sürecine katılımlarına ilişkin görüşleri "Tavsiye Verme" (f=20), "Başvuru ve Kayıtları Öğrenci ile Birlikte Yapma" (f=18), "Başvuru ve Kayıtları Öğrencinin Kendi Başına Yapması" (f=14), ve "Başvuru ve Kayıtları Ebeveynin Yapması" (f=4) olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

"Tavsiye Verme" (f=20) teması altında öğrencinin üniversite başvuru ve kayıt sürecine Ebeveynlerinin öneri ve destek vererek katkıda buldukları şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu tema ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur: "Burs başvurusunda bulundum. Ailemle yaşıyorum o yüzden geçimimi sağlamak benim için zor değil bu burs parasını eğitimim için almak istedim ve ailemde beni destekledi." (K1) "Burs başvurusu yapmamı istediler çünkü maddi açıdan fazla bir destekte bulunamayacaklarını düşünüyorlardı." (K7) "Destekleyici oldular formu birlikte doldurduk" (K8) "Seçenekler konusunda danışmanlık yaptılar." (K12) "Babam akademisyen olduğu için tavsiyelerde bulundu yardımcı oldu." (K21) "Benimle heyecanımı paylaşıp bana destek oldular. Başvuru tarihini benimle birlikte takip edip, burs çıkmasa da bana her türlü destek olacaklarını söylediler." (K23) "Bana destek oldular. Neyi nasıl yapmam gerektiğini söylediler. Babamın üniversitede memur olması sebebiyle ders sistemini bana anlattı ve yardımcı oldu." (K28) "Daha çok benim bölümüme uygun ve kendimi geliştireceğim dersi seçmemi sağladılar ve tavsiye verdiler." (K38)

"Başvuru ve Kayıtları Öğrenci ile Birlikte Yapma" (f=18) teması altında öğrencinin üniversite tercihlerine Ebeveynlerinin karar verdikleri şeklinde görüş bildirdikleri anlaşılmıştır. Bu temaya ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur: "Annem babam ve abim üniversiteye ilk kayıt olacağım günü kaçırmak istemediler ve beraber kayıt olmak için üniversiteme gittik. Dediğim gibi her zaman yanımda oldular ve olmaya devam ediyorlar." (K1) "Üniversite başvurumu ve kayıt sürecini ailemle beraber yaptım. Başka bir şehirde okuyacağım için kayıt için yanıma gelip neredeyse tüm işlemleri ailemle yaptım." (K2) "Üniversiteye e kayıt yaptırmak yerine ebeveynlerimle beraber kayıt yaptırmaya gittik. Benimle birlikte hem üniversitemi görmeye hem de üniversite okuyacağım şehri görmeye geldiler." (K4) "Kayıt ve başvuru dönemini internet üzerinden annem ve babam ile birlikte gerçekleştirdik, okul başlamadan önce de beraber okulumu görmeye gittik." (K9) "Üniversite kaydında beni yalnız bırakmamak için babam da benimle birlikte gelmişti." (K10) "Kayıt dönemi başlamadan önce birlikte üniversiteyi görmeye gittik ve kayıt dönemi başlayınca kayıt olmaya benimle tekrar geldiler." (K17) "Kazandığım üniversiteyi, şehri görmek ve beni yalnız göndermemek için benimle birlikte geldiler. Kaydımı beraber yaptırdık ve üniversiteyi gördük." (K18) "Üniversiteye kayıt olmadan önce sağlık raporu almam gerekiyordu. Birlikte hastaneye sonrasında üniversiteye gittik. Tüm aşamalarda yanımdaydılar." (K22) "Başvuru sürecini ve sonucunu benimle takip ettiler. Burs bulma konusunda yardımcı oldular." (K28)

"Başvuru ve Kayıtları Öğrencinin Kendi Başına Yapması" (f=14) teması altında öğrencinin üniversite tercihlerini kendilerinin yaptıkları, Ebeveynlerinin bu karar sürecine müdahil olmadıkları şeklinde görüş bildirdikleri anlaşılmıştır. Bu tema ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur: "Burs başvurumu kendim yaptım. Daha sonra onlara söyledim." (K3) "Elektronik ortamdan yaptığım için pek bir etkileri olmadı." (K5) "Başvuru ve kayıt internet üzerinden olduğu için bu konuda pek bir rol oynamadılar." (K6) "Kaydımı kendim yaptım ebeveynlerimin herhangi bir yorumu ya da katkısı olmadı." (K7) "Herhangi bir katkı durumu olmadı başvuru yapabileceğimi onayladılar sadece." (K27)

"Başvuru ve Kayıtları Ebeveynin Yapması" (f=4) teması altında öğrencinin üniversite tercihlerini ve ilgili başvuruları ebeveynlerinin yaptığı şeklinde görüş bildirdikleri anlaşılmıştır. Bu tema ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda sunulmuştur: "Burs başvurusunu adıma yaptılar. Ayrıca tercihlerim konusunda kararlarına uydum." (K11) "Başvurma taraftarıydılar. Maddi durumları yurt ücretini karşılayamadığı için, maddi açıdan ailem için iyi oldu. Tercih ve kararları ailem verdi." (K31).

3.3. Ebeveynlerin Akademik Seçimlere Katılımına Dair Bulgular

Öğrencilerin akademik performans, kariyer planı gibi süreçlere ilişkin ana baba katılımlarına yönelik sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.

Ebeveynlerin Akademik Seçimlere Katılımına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	f	Katılımcı
İletişim Yoğunluğu	Sık Sık konuşuyoruz.	15	K1, K2, K6, K8, K9, K11, K12, K15, K17, K21, K24, K30, K32, K36, K37
	Ara sıra konuşuyoruz.	12	K3, K4, K5, K7, K13, K14, K18, K19, K22, K23, K25, K29
	Nadiren konuşuyoruz.	9	K10, K16, K20, K26, K27, K28, K31, K34, K35
	Hiç konuşmuyoruz.	1	K34
Tavsiye alma durumu (Akademik Performans)	Alıyorum	25	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K13, K14, K15, K16, K18, K19, K20, K23, K25, K26, K28, K29, K31, K33, K35, K37
	Almıyorum	13	K4, K11, K12, K17, K21, K22, K24, K27, K30, K32, K34, K36, K38
Tavsiye alma durumu (Kariyer Planı)	Alıyorum	20	K1, K2, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K12, K14, K15, K16, K18, K19, K26, K31, K32, K33, K34, K38
	Almıyorum	18	K3, K4, K11, K13, K17, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K27, K28, K29, K30, K35, K36, K37

Tablo 4'te öğrencilerin, Ebeveynlerinin akademik seçimlerine katılımlarına ilişkin görüşleri "İletişim Yoğunluğu", "Tavsiye alma durumu (Akademik Performans)" ve "Tavsiye alma durumu (Kariyer Planı)" temaları altında incelenmiştir. Söz konusu görüşler; "İletişim Yoğunluğu" teması kapsamında "Sık Sık konuşuyoruz." (f=15), "Ara sıra konuşuyoruz." (f=12), "Nadiren konuşuyoruz" (f=9) ve "Hiç konuşmuyoruz" (f=1) olmak üzere dört; "Tavsiye Alma Durumu (Akademik Performans)" teması kapsamında "Alıyorum" (f=25) ve "Almıyorum" (f=13) olmak üzere iki ve "Tavsiye alma durumu (Kariyer Planı)" teması kapsamında ise "Alıyorum" (f=20) ve "Almıyorum" (f=18) iki alt tema altında toplanmıştır.

"İletişim Yoğunluğu" teması altında yer alan temalara ilişkin öğrenci görüşleri ilgili alt tema bazında aşağıdaki gibidir:

"Sık Sık konuşuyoruz." (f=15) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Neredeyse her gün konuşuyoruz. Tavsiyeler alıyorum, görüşlerine saygı duyuyorum." (K11) "Sürekli konuşuyoruz annem fazla detaycıdır" (K15) "Akademik performansıyla babam hep ilgili. Vize-final notlarımı hep öğrenmek istiyor. Bunun dışında uygulama derslerinde neler yaptığımızı sürekli anlatıyorum." (K21)

"Ara sıra konuşuyoruz." (f=12) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Akademik performansım hakkında sınav zamanları kaç aldın ya da sınavların nasıl gidiyor şeklinde konuşuyoruz." (K4) "Zaman zaman konusu açılınca notlarımı ve ders durumum hakkında ailemi bilgilendiriyorum." (K5) "Sınav zamanı ya da sınavlarım bittikten sonra notlarım hakkında aileme bilgi veriyorum." (K7) "Sınav zamanları yaklaşıncaya ara sıra konuşuyoruz." (K13) "Ara sıra sınav dönemlerinde konuşmamız oluyordu." (K14) "Ara sıra yüzeysel bir biçimde konuşuyoruz." (K19) "Ara sıra. Her konuştuğumuzda nasıl gidiyor diye sorarlar." (K25)

"Nadiren konuşuyoruz" (f=9) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Nadiren. Sadece sınav notlarımı paylaşıyorum." (K10) "Akademik performansım hakkında çok az konuşuruz." (K26) "Sınavdan sınava sonuçları söylüyorum." (K31) "Konuşmuyoruz fazla arada bir sorarlar." (K34) "1.sınıf olduğum için pek konuşmuyoruz." (K35)

"Hiç konuşmuyoruz" (f=1) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşü şu şekildedir: "Hiç konuşmuyoruz çünkü zaten bana güveniyorlar notlarımı bile sormuyorlar." (K34)

"Tavsiye alma durumu (Akademik Performans)" teması altında yer alan temalara ilişkin öğrenci görüşleri ilgili alt tema bazında aşağıdaki gibidir:

"Alıyorum" (f=25) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "akademik performansım hakkında tabii ki aile görüşlerini dikkate alıyorum çünkü kendimi nasıl geliştirmem konusunda bana çok yardımcı oluyorlar." (K1) "Evet, daha iyi yerlere gelmem için derslerime önem vermeme öneriyorlar." (K3) "Evet, ablam üniversite de nasıl çalışıp notlarını yüksek tuttuğunu anlatarak beni motive etmeye çalışır." (K5) "Ebeveynlerimden tavsiye alırım fakat bana çok tavsiye vermezler daha çok benim başarmamı isterler." (K6) "Bana sürekli olarak kendimi geliştirmem gerektiğini ve okuluma daha çok odaklanmam gerektiği hakkında tavsiyeler veriyorlar." (K10) "Evet alıyorum. Örneğin derslerine düzenli ve disiplinli çalış, uyku düzenine dikkat et şeklinde." (K13) "Evet. Babam daha çok notlarını yüksek tut diyor." (K14) "geleceğe yönelik almam gereken eğitimleri danışıyorum." (K25) "Evet alıyorum. Ders çalışmam ve tekrar yapmam gerektiği, daha çok

çalışmam gerektiğini söylüyorlar." (K26) "Evet alıyorum. Notlarımı yüksek tutmam hakkında beni uyarıyorlar ve tavsiye veriyorlar." (K35)

"Almıyorum" (f=13) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: *"Daha çok örnek aldığım kişiler hocalarım oluyor" (K12) "Hayır çünkü kendi çalışma stilimi kendim belirledim hep o düzende gider" (K24) "Ailem pek tavsiyede bulunmuyor." (K27) "1.sınıf olduğum için pek konuşmuyoruz." (K36)*

Tavsiye alma durumu (Kariyer Planı) teması altında yer alan temalara ilişkin öğrenci görüşleri ilgili alt tema bazında aşağıdaki gibidir:

"Alıyorum" (f=20) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: *"Geleceğimle ilgili kararlarda daha çok benim fikrime saygı gösterip en doğru kararı almam için beni yönlendiriyorlar." (K2) "Kariyer planlaması yaparken her şeyde olduğu gibi yine ebeveynlerime danışırım ama sadece onların görüşüne göre karar almam." (K6) "Ebeveynlerimin görüşleri tabii ki önemli onları asla yok saymam ama yine de ben kendi mutlu olacağım mesleği yapmak istediğim için bu yolda da kendi hedeflerime göre bir yol belirlerim." (K7) "Öncelikli olarak benim kararlarım olmak üzere tabii ki onların da kararlarını göz önünde bulundururum." (K9) "Tabii ki alıyorum, onların görüşleri de benim için önemli ve ailem benim her zaman iyi olmamı ister." (K10) "Onları da dinliyorum saygı duyuyorum ama zaten benim kararına saygı duydukları için ortak karar alıyoruz." (K12) "Kendimi geliştirmem konusunda karşıma çıkan fırsatları değerlendirirken onların görüşlerini de alırım." (K15) "Sık sık aileme danışırım çünkü bu hayatta beni en iyi tanıyanlar onlar. Fikirlerine saygı duyuyorum." (K16) "Evet alıyorum. Çünkü onların fikirleri de başka bir bakış açısı kazanmamı destekliyor." (K18)*

"Almıyorum" (f=18) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: *"Hayır, onlar da benim karar vermeme istiyorlar. Hedeflerimi ve yapmak istediklerimi onlarla sık sık paylaşıyorum ve beni destekliyorlar" (K3) "Annem ve babamın görüşlerini ve fikirlerini alıyorum. Ama en son kararı ben kendim veriyorum." (K13) "Hayır. Bu konuda onlar da sadece iyice araştırma yapmamı tavsiye ediyorlar ve beni destekliyorlar." (K20) "Hayır. Onların fikrini alıyorum ve bana hangisi uygun geliyorsa onu hedefliyorum." (K23) "Hayır. Önümdeki seçenekler konusunda sadece bana fikir veriyorlar ve kararına saygı duyuyorlar." (K28) "Kendi düşüncemi söylüyorum ve senin için en iyisi nasıl olacağına öyle yap diyerek destekliyorlar." (K29)*

3.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Psiko-sosyal Desteklerine İlişkin Algılarına Dair Bulgular

Öğrencilerin ebeveynleriyle üniversiteye uyum sürecinde görüştiklerine yönelik sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5.

Ebeveynlerinin Psiko-sosyal Desteklerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	f	Katılımcı
Psiko-sosyal Destek Algısı	Yoğun Destek	23	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K17, K18, K26, K27, K31, K32, K33, K36, K37
	Normal Destek	14	K10, K15, K16, K19, K20, K21, K22, K23, K24, K25, K28, K30, K35, K38
	Düşük Destek	1	K34

Tablo 5'te öğrencilerin, ebeveynlerinin psiko-sosyal desteklerine ilişkin görüşleri "Psiko-sosyal Destek Algısı" teması altında; "Yoğun Destek" (f=23), "Normal Destek" (f=14) ve "Düşük Destek" (f=1) olmak üzere üç alt tema altında toplanmıştır.

"Yoğun Destek" (f=23) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: *"Ailemle neredeyse her gün telefonla görüştüm. Beni sık sık aradılar ve bende onları aradım. Resmi tatiller ve dönem ortalarında sık sık ailemi ziyaret ettim." (K2) "Okuduğum şehir memleketime yakın olduğu için her hafta sonu ailemi ziyaret ediyordum. Sık sık da telefonda görüştük." (K3) "Her gün yaklaşık 1-1.5 saat telefonla görüşme yaptık. İki üç günde bir de görüntülü görüşme yaptık. Ev ziyaretlerini yaklaşık üç ayda bir yaptım." (K4) "Sık sık telefon ve sosyal medya üzerinden görüşmeler yapıyoruz. Uzakta okuduğum için eve fazla gidip gelemiyordum." (K5) "Başta görüntülü arama ile çok sık, sonrasında evde bulunduğum için her gün yüz yüze görüştüm." (K6) "Her gün ya da iki günde bir ailemle görüntülü ya da sesli arama şeklinde görüştük." (K7) "sürekli görüştüm telefonla eve de sürekli gittim" (K8) "Günde mutlaka bir kez telefonla görüşme sağlıyorduk onun dışında müsait olduğumuz zamanlarda görüntülü arama yapıyorduk." (K9) "Telefonla her gün görüştüm. Ev ziyaretleri, mesaj, sosyal medya, görüntülü arama, yüz yüze arama hepsi oldu. Her gün internetten görüşüyoruz. İki ayda bir, ayda bir oldu ev ziyareti" (K14)*

"Normal Destek" (f=14) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: " İki ayda bir onların yanına gittim. Genel olarak telefonda, görüntülü arama ve sosyal medya üzerinden iletişim halindeydik." (K10) "Günde bir kez telefonla görüşüyorduk, görüntülü konuşmayı da nadir yapardık." (K15) "Çok fazla görüşemedim, uzak mesafede olduğum için fakat sık sık telefonla görüşmeler yaptık" (K16) " 2-3 güne bir görüntülü görüşüyorduk telefonla da ara ara görüşüyorduk. 2 aya bir de boşluğum olursa ziyarete gidiyordum." (K20) "Günde en az bir kere bile olsa görüşme sağladık, müsait olduğum zamanlarda da görüntülü arama gerçekleştirdik." (K21) "Haftada bir telefonla görüştük. Çoğunlukla mesajlaşıyorduk.2-3 aya bir eve geliyordum." (K28) "Dönemde bir defa ev ziyareti, iki hafta ya da haftada bir telefonla konuştum." (K30) "Ablamla kalıyorum ve her gün yüz yüze görüşüyorum, Annem ve Babamla haftada bir veya iki haftada bir yüz yüze görüşüyorum. Ara ara da telefonla konuşuyoruz. " (K35)

"Düşük Destek" (f=1) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Fazla görüşemedim telefonla da çok fazla konuşamadım vaktim olmuyor zaten uzakta okuyorum gitme imkanım da yok derslerim ağır olduğu için çok fazla konuşamıyoruz " (K34)

3.5. Öğrencilerin Ebeveynleriyle Olan İlişkinin Niteliğine İlişkin Algılarına Dair Bulgular

Öğrencilerin üniversitede geçirdikleri süre arttıkça ebeveynleriyle olan ilişkilerinin niteliğinin nasıl değişeceği sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5.

Ebeveynleriyle Olan İlişkinin Niteliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Alt Tema	f	Katılımcı
Olumlu Algı	Karşılıklı anlayış ve empatide artış	14	K2, K3, K4, K6, K10, K13, K17, K19, K24, K26, K27, K31, K37, K38
	Duygularda ve bağlarda karşılıklı güçlenme	2	K18, K33
	Ebeveyn fikirlerine daha fazla değer verme	1	K1
Nötr Algı	İlişkide Değişiklik Beklememe	14	K5, K7, K8, K9, K11, K12, K14, K15, K16, K29, K32, K34, K35, K36
Olumsuz Algı	Duygularda ve bağlarda karşılıklı zayıflama	6	K20, K22, K23, K25, K28, K30

Tablo 5'te öğrencilerin, ebeveynleriyle olan ilişkinin niteliğine ilişkin görüşleri "Olumlu Algı", "Nötr Algı" ve "Olumsuz Algı" teması altında düzenlenmişti. Söz konusu görüşler, "Olumlu Algı" teması kapsamında; "Karşılıklı anlayış ve empatide artış" (f=14), "Duygularda ve bağlarda karşılıklı güçlenme" (f=2) ve Ebeveyn fikirlerine daha fazla değer verme" (f=1) olmak üzere üç alt tema; "Nötr Algı" teması kapsamında; "İlişkide Değişiklik Beklememe" (f=14) alt teması ve "Olumsuz Algı" teması kapsamında; "Duygularda ve bağlarda karşılıklı zayıflama" (f=6) altında toplanmıştır.

"Olumlu Algı" teması altında yer alan temalara ilişkin öğrenci görüşleri ilgili alt tema bazında aşağıdaki gibidir:

"Karşılıklı anlayış ve empatide artış" (f=14) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Birbirimizi her yönden artık daha fazla anlayabiliyoruz. Artık çocukları olarak değil bir birey olarak hayatıma devam edebilmem onları da beni de mutlu ediyor ve ailemle ilişkim daha da samimi hale geliyor." (K2) "Olumlu yönde değişeceğini düşünüyorum. Ailem bu süreçte bana çok yardımcı ve destekçi oldu. Okuyup kendimi geliştirmemi en çok onlar istiyor. Ben kendimi geliştirdikçe onlar daha çok mutlu oluyorlar, onlar mutlu oldukça ben de mutlu oluyorum." (K3) "Ailemle olan ilişkim değişmedi diyebilirim. Hatta uzakta kalmak onlarla olan ilişkimin güçlendirdi. İlerleyen zamanlarda da ailemle ilişkim olumsuz etkileyeceğini düşünmüyorum." (K4) "Aile ilişkilerimin güçlendiğini hissediyorum, bana olan güvenlerinin daha çok arttığını ve aramızdaki özlem sayesinde sevgimizin ve bağımızın daha güçlü olduğunu fark ettiğimizi düşünüyorum." (K6) "Ailemin benim büyüdüğümün biraz daha farkında olacağını bu sayede ilişkimizin daha da kuvvetleneceğini düşünüyorum." (K13) "İlk başlarda zor gelse de zaman geçtikçe alışacağımı ve kendi ayaklarım üzerinde daha sağlam durabileceğimi düşünüyorum. İlişkimiz de daha fazla kuvvetlenecek." (K17) "Mesafeler uzakta olsa her zaman yanımda olduklarını biliyorum ve bu asla değişmeyecek" (K24) "Birbirimize karşı daha anlayışlı olacağımızı ve sevgi bağlarımızın kuvvetleneceğini düşünüyorum." (K26) "Bilgi donanımım arttıkça empati kurma yeteneğim arttı bu nedenle de onları daha kolay anlıyorum. Bu durum da aramızda çok fazla sorun olmamasını sağladı." (K27)

"Duygularda ve bağlarda karşılıklı güçlenme" (f=2) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Yan yana olmadığımız her vakitte aslında geçirdiğimiz birlikte zamanların ne kadar değerli

olduğunu öğretiyor. Bu yüzden duyulan özlem ile aslında aynı oranda bağımız daha değerli olarak büyüyor." (K18) "Onlara olan sevgimin ve özlemin şehir dışında okumaya başladığım zaman daha çok hissettim ve onların isteklerine bağlı yaşamayacağıma daha çok karar verdim." (K33)

"Ebeveyn fikirlerine daha fazla değer verme" (f=1) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Kendimi geliştirdikçe ve empati kurmaya başladıkça ailemin benim için en iyisini istediklerini anladım ve fikirleri benim için daha değerli oldu." (K1)

"Nötr Algı" teması altında yer alan temalara ilişkin öğrenci görüşleri ilgili alt tema bazında aşağıdaki gibidir:

"İlişkide Değişiklik Beklememe" (f=14) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Üniversitede geçirdiğiniz süre arttıkça ailemle olan ilişkimde bir değişiklik olacağını düşünmüyorum. Çünkü ailemle olan ilişkim de pek bir değişiklik söz konusu değil. Fakat annemden uzak kalmak fikrini çok ürkütücü." (K5) "Bir değişiklik olacağını düşünmüyorum sadece birbirimize olan sevgimizi daha belli eder olduk ve özlem çok fazla arttı." (K7) "Hiçbir şekilde değişeceğini düşünmüyorum ben zaten ailemle her gün konuşuyorum eve sürekli gidiyorum sürenin ilişkiyi değiştireceğini düşünmüyorum o yüzden " (K8) "İlk gittiğim zamanlar onları çok özliyordum ve bu durum beni etkiliyordu ama yeni hayatıma, yeni arkadaşlarıma ve yeni ortamıma uyum sağladıkça bu özlem bir tık azalıyor yani kısaca sevgi ve saygı konusunda bir şey değişeceğini düşünmüyorum." (K9) "Daha çok arkadaşlarımla vakit geçirmek istiyorum. Tatile vs. ailemden çok arkadaşlarımla gitmek istiyorum, bu durumun böyle devam edeceğini düşünüyorum, ailemle ilişkilerim aynı devam eder sanıyorum." (K11) "Daha çok sosyallik kazanacağımı düşünüyorum. Aile ilişkilerim pek değişmez galiba" (K12) "Pek değişeceğini sanmıyorum." (K14) "İnsanın uzak memleketlerde farklı ortamı olmaya başlayınca ve kendi ayakları üstünde durduğunu fark edince ailesine olan özlemi bir nebze olsun azalıyor ama diğer konularda bir değişimin olacağını düşünmüyorum." (K15) "Tabi ki lisedeki kadar üzerimizde etkileri fazla olmuyor. Bir birey olmaya ve kendi kararlarını vermeye başlıyorsun." (K16) "İlişkimizin pek değişeceğini düşünmüyorum. Yakın ve samimi bir ilişkimiz var." (K29) "İlişkinin etkileneceğini düşünmüyorum zaten evde kalıyorum eğer yurttan kalsaydım bunu düşünürdüm " (K32)

"Olumsuz Algı" teması altında yer alan temalara ilişkin öğrenci görüşleri ilgili alt tema bazında aşağıdaki gibidir:

"Duygularda ve bağlarda karşılıklı zayıflama" (f=6) alt teması ile ilgili örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir: "Çok fazla değişeceğini düşünmüyorum. Sadece uzakta olmam sebebiyle bağlarımız biraz zayıflayabilir" (K20) "Farklı şehirde okuduğum için ailemle olan ilişkimin olumsuz etkileneceğini, duygusal bağlarımızın zayıflayacağını düşünüyorum. " (K22) "Zaman geçtikçe daha bağımsız olduğumu düşünüyorum ve tek başıma mücadele etmem gerektiğini hissediyorum. Bu yüzden aile ilişkilerim eskisi kadar sıkı ve canlı olmayabilir." (K23) "Bağlarımızın biraz zayıflayacağını düşünüyorum." (K25) "Birbirimizden uzak olduğumuz için biraz bağımızın kopacağını düşünüyorum." (K28) "Üniversitede geçirdiğim zaman boyunca ailemle daha az görüşmeye başladım. Ailemle ilişkimiz, iletişim azaldı." (K30)

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, ebeveynlerin üniversite tercih, başvuru, kayıt süreçleri ile eğitim sırasındaki akademik seçimlere katılımlarının, sundukları psiko-sosyal desteğin ve bu süreçteki ilişkilerinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığının saptanması amaçlanmıştır.

Elde edilen bulgular, ebeveynlerin üniversite arama, seçme, başvuru ve kayıt sürecine büyük ölçüde tavsiye vererek katılım sağladıklarını ortaya koymuştur. Bu anlamda öğrenciler, ebeveynlerinin fikir verdiklerini, yakın çevreleriyle görüş alış-verişinde bulunarak bunları çocuklarıyla paylaştıklarını belirtmiştir. Ayrıca öğrenci ifadelerinden, ebeveynlerin bu konuda karar alma konusunda genellikle öğrenciyle birlikte hareket ettikleri veya kararı tamamen çocuklarına bıraktıkları anlaşılmıştır. Akademik seçimlere katılım hususunda ebeveynlerin çocuklarıyla yoğun bir iletişim içinde oldukları, çoğunlukla akademik performansları ve önemli ölçüde kariyer planlarıyla ilgili tavsiye aldıkları görülmüştür. İletişim yoğunluğu ebeveynlerin çocuklarının durumları ile ilgili kendileriyle sık sık sohbet etmeleriyle ilişkilidir. Öğrencilerin ifadelerinden akademik performanslarına ilişkin ebeveyn tavsiyelerinin çoğunlukla motivasyon ve öz düzenleme odaklı olduğu anlaşılmıştır. Kariyer planlarıyla ilgili tavsiyeler ise daha çok kariyer ve eğitim fırsatlarına ilişkin danışma ve fikir alma çerçevesinde yoğunlaşmıştır.

Öğrenciler üniversiteye uyum sürecinde ebeveynlerinin psiko-sosyal desteklerini yoğun şekilde hissettiklerini belirtmiştir. Çoğunlukla ailesinden ayrı oldukları için bu desteğin telefon ve sosyal medya kanalıyla sık sık mesaj, sesli ve görüntülü sohbet şeklinde gerçekleştiği ifade edilmiştir. Üniversiteye uyum sürecinde

öğrenciler ebeveynleriyle olan ilişkilerinin çoğunlukla karşılıklı anlayış ve empatide artış, bağlarda karşılıklı güçlenme ve ebeveyn fikirlerine daha fazla değer verme veya ilişkide değişiklik olmadığı yönünde şekillendiğini ifade etmiştir. Üniversiteye giriş ve başlama sürecinde yeterli sosyal ve manevi destek algılayan öğrencilerin bu anlamda destek görmeyenlere göre yeni ortama daha kolay uyum sağladıklarını ortaya koyan çalışmalar (Enoch & Roland, 2006) bu sonuçları destekler niteliktedir. Ayrıca üniversite öğreniminin özellikle ilk yıllarında yurt veya öğrenci kalan öğrencilerin, akran ilişkilerinin diğerlerine göre daha olumsuz olduğu, üniversitenin ilk yılında aile desteğini daha çok hisseden öğrencilerin uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu (Sevinç, 2010) tespit edilmiştir. Çelenk (2003) akademik ve eğitsel başarı açısından aile faktörünün rolünü ele aldığı çalışmada destekleyici tutum içinde olan ailelerin çocuklarının bu açıdan daha yüksek başarıya sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunlara ek olarak, üniversitenin ilk yılında sosyal iletişimi iyi, öğretim elemanlarıyla etkili iletişim kurabilen, arkadaş ve aile desteği alan öğrencilerin aidiyet hislerinin yüksek olduğu (Hausmann, Schofield & Woods, 2007) tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, ebeveynlerin üniversite tercih, başvuru, kayıt süreçleri ile eğitim sırasındaki akademik seçimlere katılımlarının, sundukları psiko-sosyal desteğin ve bu süreçteki ilişkilerinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığının saptanması amaçlandığı bu çalışmada; ebeveynlerin üniversite arama, seçme, başvuru ve kayıt sürecine büyük ölçüde tavsiye vererek katılım sağladıkları, öğrencilerin üniversiteye uyum sürecinde ebeveynlerinin psiko-sosyal desteklerini yoğun şekilde hissettikleri, ebeveynleriyle olan ilişkilerinin çoğunlukla karşılıklı anlayış ve empatide artış, bağlarda karşılıklı güçlenme ve ebeveyn fikirlerine daha fazla değer verme veya ilişkide değişiklik olmadığı yönünde şekillendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmanın en önemli kısıtı verilerin küçük bir örneklemden elde edilmiş olmasıdır. Çeşitli üniversitelerde öğrenimlerine devam eden hazırlık veya birinci sınıf öğrencilerini kapsayan farklı örneklem gruplarıyla benzer araştırmaların yürütülmesi ve elde edilen bulgulara ilişkin nedensel çıkarımlar yapılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Aziz, A. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3,77-101.
- Bülbül, T , Acar Güvendir, M. (2014). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin yükseköğretim yaşamına uyum düzeylerinin incelenmesi . *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4 (1) , 397-418. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ebader/issue/44675/555071>
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün ve S.B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal.
- Erdoğan, Ç., & Demirkasimoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(3), 399-431
- Enochs, W.K. & Roland, C.B. (2006). Social adjustment of college freshmen: The importance of gender. *College Student Journal*,40,1 63-73.
- Hausmann, L. R. M., Schofield, J. W., & Woods, R. L. (2007). Sense of belonging as a predictor of intentions to persist among African American and white first-year college students. *Research in Higher Education*, 48, 7, 803-839.
- Jackson, L., Pancer, S. M., Pratt, M.W. & Hunsberger, B., (2000). Great expectations: The relation between expectancies and adjustment during the transition to university. *Journal of Applied Social Psychology*, 30 (10), 2100-2125.
- Karahan, T.F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E. & Dicle, A.N. (2005). Üniversite 1. sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin sosyokültürel etkinlikler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (30), 63-72.
- Mercan, S.Ç. & Yıldız, A.S. (2011) Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı*, 16 (2), 135-154.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research A Guide to Design and Implementation Revised and Expanded from Qualitative Research and Case study*. John Wiley & Sons.
- Miles, M, B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Morgan, A. (1984). A report on qualitative methodologies in research in distance education, *Distance Education*, 5(2), 252-267.
- Nastasi, B. (2015). Study notes: qualitative research: sampling and sample size considerations.
- Saltürk, A. & Güngör, C. (2020). COVID-19 Döneminde Öğrencilerde Topluluk Hissi ve Çevrimiçi Uzaktan Eğitimin İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9 (5) , 4204-4221 . DOI: 10.15869/itobiad.817937

- Sevinç, S. (2010). Mersin Üniversitesi birinci sınıf öğrencilerinin kişisel ve kurumsal uyumlarını olumsuz etkileyen faktörlerin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin
- Tuhanoğlu, S.S. & Gizir, C.A. (2019). An Investigation of Individual and Environmental Factors Contributing to the Adjustment Levels of First-Year University Students. *Yükseköğretim Dergisi* 9, 249–262. doi:10.2399/yod.18.041
- Wintre, M.G., & Yaffe, M. (2000). First-year students' adjustment to university life as a function of relationships with parents. *Journal of Adolescent Research* 15 (9), 9-37.
- Wintre, M.G., Knoll, G.M. Pancer, W.M., Pratt, M.S., Polivy, J., Bernie-Lefcovitch, S.B. & Adams, G. (2008). The transition to university. The studentuniversity match questionnaire, *Journal of Adolescent Research*, 23(6), 745-769.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.